

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (dešimtoji kolegija) SPRENDIMAS

2014 m. liepos 10 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Viešieji pirkimai — Pirkimo sutartys, kurių vertė nesiekia Direktyvoje 2004/18/EB numatytos ribos — SESV 49 ir 56 straipsniai — Proporcingumo principas — Pašalinimo iš sutarties sudarymo procedūros sąlygos — Kokybinės atrankos kriterijai, susiję su asmenine dalyvio padėtimi — Pareigos, susijusios su socialinio draudimo įmokų mokėjimu — „Sunkaus pažeidimo“ sąvoka — Skirtumas tarp mokėtinų ir sumokėtų sumų, kuris yra didesnis nei 100 eurų ir 5 % mokėtinų sumų“

Byloje C-358/12

dėl *Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia* (Italija) 2012 m. kovo 15 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2012 m. liepos 30 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Consorzio Stabile Libor Lavori Pubblici

prieš

Comune di Milano,

dalyvaujant

Pascolo Srl,

TEISINGUMO TEISMAS (dešimtoji kolegija),

kuriį sudaro dešimtosios kolegijos pirmininko pareigas einantis A. Rosas, teisėjai D. Šváby ir C. Vajda (pranešėjas),

generalinis advokatas M. Wathelet,

posėdžio sekretorė A. Impellizzeri, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2013 m. liepos 11 d. posėdžiui,

išnagrinęjęs pastabas, pateiktas:

— *Consorzio Stabile Libor Lavori Pubblici*, atstovaujamo advokatų N. Seminara, R. Invernizzi ir M. Falsanisi,

— *Comune di Milano*, atstovaujamos advokatų M. Maffey ir S. Pagano,

* Proceso kalba: italų.

- *Pascolo Srl*, atstovaujamos advokatų A. Tornitore, F. Femiano, G. Fuzier ir G. Sorrentino,
- Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* G. Aiello,
- Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek,
- Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna ir M. Szpunar,
- Europos Komisijos, atstovaujamos A. Tokár ir L. Pignataro-Nolin,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl SESV 49, 56 ir 101 straipsnių išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant ginčą tarp *Conorzio Stabile Libor Lavori Pubblici* (toliau – *Libor*) ir Milano komunos (*Comune di Milano*) dėl šios sprendimo panaikinti galutinį sprendimą sudaryti viešojo darbų pirkimo sutartį su *Libor* motyvuojant tuo, kad *Libor* padarė pažeidimą, susijusį su jo pareigomis kaip socialinio draudimo įmokas sumokėti 278 eurų sumą.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/18/EB dėl viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo (OL L 134, p. 114; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 7 t., p. 132), iš dalies pakeistos 2009 m. lapkričio 30 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1177/2009 (OL L 314, p. 64, toliau – Direktyva 2004/18), 2 konstatuojamojoje dalyje nurodyta:

„Sutartys, sudarytos valstybėse narėse valstybės, regioninės ar vietos valdžios institucijų arba kitų viešosios teisės reguliuojamų subjektų vardu, turi atitikti Sutartyje numatytus principus, ypač laisvo prekių judėjimo, įsisteigimo laisvės ir laisvo paslaugų judėjimo, bei iš jų kylančius principus, pavyzdžiui, lygiateisiškumo, nediskriminavimo, abipusio pripažinimo, proporcingumo ir skaidrumo principus. Tačiau viešosioms sutartims, kurių vertė viršija tam tikrą sumą, šių principų pagrindu patartina nustatyti nacionalinių procedūrų, sudarant tokias sutartis, derinimą Bendrijos mastu, kad būtų užtikrintas šių principų veiksmingumas ir sudarytos sąlygos konkurencijai atliekant viešuosius pirkimus. Šios derinimo nuostatos turėtų būti aiškinamos remiantis tiek minėtomis taisyklėmis ir principais, tiek ir kitomis Sutarties nuostatomis.“

- 4 Šios direktyvos 7 straipsnyje numatytos vertės ribos, kurias pasiekus taikomos joje įtvirtintos viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo taisyklės. Viešojo darbų pirkimo sutartims minėtos direktyvos 7 straipsnio c punkte įtvirtinta taikoma riba yra 4 845 000 eurų.

- 5 Direktyvos 2004/18 45 straipsnyje įtvirtinti kokybinės atrankos kriterijai, susiję su asmenine kandidato arba dalyvio padėtimi. Šio straipsnio 2 dalyje numatyta:

„Ūkio subjektas gali būti pašalintas iš dalyvavimo pirkime, jei:

<...>

- e) neįvykdė reikalavimų, susijusių su socialinio draudimo įmokų mokėjimu šalies, kurioje jis įsisteigęs arba kurioje įsikūrusi perkančioji organizacija, teisės aktų nustatyta tvarka;
- f) neįvykdė reikalavimų, susijusių su mokesčių mokėjimu, šalies, kurioje jis įsikūręs arba kurioje įsikūrusi perkančioji organizacija, teisės aktų nustatyta tvarka;

<...>

Valstybės narės, remdamosi nacionaline teise ir atsižvelgdamos į Bendrijos teisę, apibrėžia šio straipsnio dalies įgyvendinimo sąlygas.“

Italijos teisė

- 6 2006 m. balandžio 12 d. Įstatyminiu dekretu Nr. 163, kuriuo nustatomas darbų, paslaugų ir prekių viešųjų pirkimų kodeksas ir įgyvendinamos direktyvos 2004/17/EB ir 2004/18/EB (*decreto legislativo n. 163 – Codice dei contratti pubblici relativi a lavori, servizi e forniture in attuazione delle direttive 2004/17/CE e 2004/18/CE*, GURI, Nr. 100, paprastasis priedas, 2006 m. gegužės 2 d.), iš dalies pakeistu 2011 m. gegužės 13 d. Dekretu įstatymu Nr. 70 (GURI, Nr. 110, 2011 m. gegužės 13 d., p. 1), pertvarkytu į įstatymą 2011 m. liepos 12 d. Įstatymu Nr. 106 (GURI, Nr. 160, 2011 m. liepos 12 d., p. 1, toliau – Įstatyminis dekretas Nr. 163/2006), Italijoje reglamentuojamos visos viešojo pirkimo sutarčių darbų, paslaugų teikimo ir prekių tiekimo sektoriuose sudarymo procedūros.
- 7 Įstatyminio dekreto Nr. 163/2006 II dalyje tarp taisyklių, taikomų nepriklausomai nuo sutarties vertės, įtvirtintas 38 straipsnis, kuriame nustatytos bendrosios dalyvavimo koncesijų suteikimo ir viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo procedūrose sąlygos. Šio dekreto 38 straipsnio 1 dalies i punkte nurodyta:

„1. Koncesijų suteikimo ir darbų, prekių ir paslaugų viešųjų pirkimų sutarčių sudarymo procedūrose neleidžiama dalyvauti asmenims (nesant galimybės su jais sudaryti subrangos sutarties arba su šiais pirkimais susijusių sutarčių), kurie:

<...>

- i) pagal Italijos ar valstybės, kurioje jie įsteigti, teisės aktus yra padarę sunkių nuostatų, taikomų socialinio draudimo įmokų mokėjimo srityje, pažeidimų ir šie pažeidimai galutinai patvirtinti“.
- 8 Minėto įstatyminio dekreto 38 straipsnio 2 dalyje apibrėžiamas nuostatų, taikomų įmokų socialinio draudimo įstaigoms mokėjimo srityje, pažeidimų sunkumo kriterijus. Iš esmės joje numatyta, kad taikant to paties įstatyminio dekreto 38 straipsnio 1 dalies i punktą sunkiais laikomi pažeidimai, dėl kurių kyla kliūčių išduoti standartinį tinkamą įmokų mokėjimą patvirtinantį dokumentą (*documento unico di regolarità contributiva*, toliau – DURC).

- 9 Pažeidimai, dėl kurių kyla kliūčių išduoti DURC, apibrėžti 2007 m. spalio 24 d. Darbo ir socialinės apsaugos ministerijos dekretu, kuriuo reglamentuojamas standartinis tinkamą įmokų mokėjimą patvirtinantis dokumentas (*Decreto del ministero del lavoro e della previdenza sociale – che disciplina il documento unico di regolarità contributiva*), (GURI, Nr. 279, 2007 m. lapkričio 30 d., p. 11). Pagal šio ministerijos dekreto 8 straipsnio 3 dalį:

„Siekiant tik dalyvavimo pirkimo konkurse tikslų nėra kliūčių išduoti DURC, jei skirtumas tarp mokėtinų ir sumokėtų sumų, kalbant apie kiekvieną socialinio draudimo įstaigą ir kiekvieną statybos sektoriuje veikiančią fondą, yra nedidelis. Laikoma, kad skirtumas yra nedidelis, jei jis lygus 5 % skirtumui tarp mokėtinų ir sumokėtų sumų per kiekvieną užmokesčių ar įmokų mokėjimo laikotarpį ar yra už jį mažesnis arba (bet kuriuo atveju) jei skirtumas yra mažesnis nei 100 eurų, tačiau išlieka reikalavimas sumokėti minėtą sumą per trisdešimt dienų nuo DURC išdavimo.“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

- 10 2011 m. birželio 6 d. Milano komuna paskelbė skelbimą apie pirkimą, siekdama sudaryti sutartį dėl „įsilaužimo į Milano komunai priklausančius gyvenamuosius namus prevencijos priemonių taisymo ir įrengimo darbų“ pagal mažiausios kainos kriterijų; sutarties vertė – 4 784 914,61 euro.
- 11 Skelbime buvo aiškiai nurodyta, kad kiekvienas dalyvis turi pateikti deklaraciją, kurioje būtų nurodyta, jog jis atitinka Įstatyminio dekreto Nr. 163/2006 38 straipsnyje numatytus bendruosius dalyvavimo konkurse kriterijus, ir kad priešingu atveju jis gali būti pašalintas iš konkurso.
- 12 *Libor* pateikė paraišką dalyvauti konkurse ir pagal šio įstatyminio dekreto 38 straipsnio 1 dalies i punktą pateikė deklaraciją, kurioje nurodė, jog „pagal Italijos teisės aktus nebuvo padaręs nuostatų, taikomų įmokų mokėjimo socialinio draudimo įstaigoms srityje, sunkių pažeidimų, kurie būtų galutinai patvirtinti“.
- 13 Baigiantis procedūrai Milano komuna nusprendė sudaryti sutartį su *Libor* ir apie tai jam pranešė 2011 m. liepos 28 d. raštu. Tada ji atliko minėtos laimėtojo deklaracijos patikrinimą. Tuo tikslu iš kompetentingos administracinės institucijos ji gavo DURC, iš kurio buvo matyti, kad *Libor* tuo metu, kai pateikė paraišką dalyvauti konkurse, nebuvo sumokėjęs socialinio draudimo įmokų, nes už 2011 m. gegužės mėn. per nustatytą terminą nesumokėjo 278 eurų sumos, kurią sudarė už visą tą mėnesį mokėtina įmoka. Šią sumą *Libor* sumokėjo pavėlavęs, t. y. 2011 m. liepos 28 d.
- 14 Atsižvelgusi į iš DURC paaiškėjusį pažeidimą, Milano komuna panaikino galutinį sprendimą sudaryti sutartį su *Libor* ir pašalino jį iš procedūros. Nauju konkurso laimėtoju ji paskelbė *Pascolo Srl*.
- 15 *Libor* šį sprendimą dėl panaikinimo apskundė Lombardijos regiono administraciniam teismui (*Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia*) ir visų pirma nurodė, kad Įstatyminio dekreto Nr. 163/2006 38 straipsnio 2 dalis neatitinka Sąjungos teisės.
- 16 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodė, kad nagrinėjamam konkursui netaikoma Direktyva 2004/18, nes pagrindinėje byloje nagrinėjamos sutarties vertė nesiekia šios direktyvos 7 straipsnio c punkte nurodytos ribos. Tačiau, jo nuomone, šiam konkursui būdingas tarpvalstybinis interesas, todėl pagal Teisingumo Teismo praktiką turi būti laikomasi pagrindinių ESV sutarties normų. Taigi jam kyla abejonių dėl Įstatyminio dekreto Nr. 163/2006 38 straipsnio 2 dalies atitikties Sąjungos teisės proporcingumo ir vienodo vertinimo principams.
- 17 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo teigimu, šioje nuostatoje įtvirtintus grynai teisinius kriterijus, apimančius pareigos mokėti socialinio draudimo įmokas pažeidimo „sunkumą“, iš perkančiosios organizacijos atimama bet kokia diskrecija tikrinti, ar tenkinami dalyvavimo kriterijai,

susiję su išskolinimo socialinio draudimo įmokų srityje nebuvimu. Toks pašalinimas pats savaime suderinamas su Sąjungos teise, nes sustiprinamas įvairių konkurse dalyvaujančių ūkio subjektų vienodas vertinimas.

- 18 Tačiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimų dėl nacionalinės teisės aktų leidėjo nustatytų kriterijų atitikties proporcingumo principui. Jis nurodo, jog reikalavimas, kad įmonė vykdytų savo pareigą mokėti socialinio draudimo įmokas, įtvirtintas siekiant įsitikinti, ar dalyvaujanti įmonė patikima, rūpestinga ir rimta ir ar ji korektiška savo darbuotojų atžvilgiu. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar konkrečios sutarties sudarymo procedūros atveju šio reikalavimo pažeidimas tikrai yra reikšmingas įmonės nepatikimumo rodiklis. Iš tiesų tai yra abstraktus kriterijus, kuriuo neatsižvelgiama į konkretaus konkurso ypatybes, susijusias su jo dalyku ir realia verte, ir į pažeidimą padariusios įmonės apyvartos dydį ir ekonominių bei finansinių pajėgumų mastą. Be to, neleidimas įmonei dalyvauti konkurse būtų neproporcingas tais atvejais, kai pažeidimas susijęs su nedidele suma, kaip yra pagrindinės bylos aplinkybėmis.
- 19 Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas abejoja, ar galimybės sudaryti sutartį nesuteikimo dėl to, kad nesumokėtos socialinio draudimo įmokos, sąlygos suderinamos su sąlygomis, susijusiomis su nemokėjimu mokesčių srityje, pagal kurias tik pažeidimai, kai viršijama 10 000 eurų suma, laikomi sunkiais.
- 20 Šiomis aplinkybėmis *Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar pagal proporcingumo principą, išplaukiantį iš [SESV] 49, 56 ir 101 straipsniuose įtvirtintos įsisteigimo teisės ir nediskriminavimo bei konkurencijos apsaugos principų, ir pagal protingumo principą, kuriuo grindžiamas proporcingumo principas, draudžiami nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos ir tų pirkimų, kurių vertė viršija [Europos Sąjungos] reikšmingumo ribą, ir tų pirkimų, kurių vertė jos nesiekia, atveju galutinai patvirtintas pažeidimas, susijęs su įmokų mokėjimu, laikomas sunkiu, kai jo suma viršija 100 eurų ribą, o skirtumas tarp mokėtinų ir sumokėtų sumų per kiekvieną užmokesčių ar įmokų mokėjimo laikotarpį viršija 5%, ir dėl to perkančiosios organizacijos įpareigojamos pašalinti iš konkurso dalyvį, kuris padarė tokį pažeidimą, neatsižvelgiant į kitus rodiklius, parodančius būtent tai, kad atitinkamas dalyvis yra patikimas kontrahentas?“

Dėl prejudicinio klausimo

- 21 Pirmiausia reikia nurodyti, kad net jeigu, kaip teigiama klausime, pagrindinėje byloje nagrinėjami nacionalinės teisės aktai taikomi tiek tiems pirkimams, kurių vertė nesiekia Direktyvos 2004/18 7 straipsnyje nustatytų viešojo pirkimo sutarčių vertės ribų, tiek tiems, kurių vertė jas viršija, pagrindinėje byloje nagrinėjamos viešojo pirkimo sutarties vertė yra mažesnė už šio 7 straipsnio c punkte nurodytą sumą.
- 22 Be to, ir iš šio klausimo formuluotės, ir iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pastabų, apibendrintų šio sprendimo 18 punkte, matyti, kad jam kyla klausimų būtent dėl to, ar pagrindinėje byloje nagrinėjami nacionalinės teisės aktai atitinka proporcingumo principą.
- 23 Taigi savo klausimu šis teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar SESV 49, 56 bei 101 straipsniai ir proporcingumo principas turi būti aiškinami taip, kad jais draudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriais perkančiosios organizacijos, kai sudaro viešojo darbų pirkimo sutartis, kurių vertė nesiekia Direktyvos 2004/18 7 straipsnio c punkte nustatytos ribos, įpareigojamos pašalinti iš tokios sutarties sudarymo procedūros pažeidimą socialinio draudimo įmokų mokėjimo srityje padariusį dalyvį, jei skirtumas tarp mokėtinų ir sumokėtų sumų viršija ir 100 eurų, ir 5% mokėtinų sumų.

- 24 Visų pirma reikia priminti, kad šios direktyvos taikymas viešojo pirkimo sutarčiai siejamas su sąlyga, kad numatoma jos vertė siektų šios direktyvos 7 straipsnyje nustatytą reikšmingumo ribą. Priešingu atveju, jei atitinkamai sutarčiai būdingas aiškus tarpvalstybinis interesas atsižvelgiant visų pirma į jos svarbą ir vykdymo vietą, taikomos Sutartyje numatytos pagrindinės taisyklės ir bendrieji principai (šiuo klausimu žr., be kita ko, Sprendimo *Ordine degli Ingegneri della Provincia di Lecce ir kt.*, C-159/11, EU:C:2012:817, 23 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką). Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi įvertinti, ar egzistuoja toks interesas (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Belgacom*, C-221/12, EU:C:2013:736, 30 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 25 Todėl, nors pagrindinėje byloje nagrinėjamos viešojo darbų pirkimo sutarties vertė nesiekia šios direktyvos 7 straipsnio c punkte nustatytos ribos, atsižvelgiant į tai, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, jog šiai sutarčiai būdingas aiškus tarpvalstybinis interesas, reikia pripažinti, kad minėtos pagrindinės taisyklės ir minėti bendrieji principai pagrindinėje byloje taikomi.
- 26 Dėl Sutarties nuostatų, kuriomis remiasi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, reikia nurodyti, kad tokia situacija, kai pašalinama iš viešųjų pirkimų sutarties sudarymo procedūros, kaip susiklosčiusi pagrindinėje byloje, nereiškia įmonių susitarimo, įmonių asociacijos sprendimo ar suderintų veiksmų, kaip tai suprantama pagal SESV 101 straipsnį. Taigi tokios nacionalinės teisės nuostatos, kokia nagrinėjama pagrindinėje byloje, nereikia nagrinėti šio straipsnio atžvilgiu.
- 27 Tačiau, kaip matyti iš Direktyvos 2004/18 2 konstatuojamosios dalies, tarp Sutartyje numatytų principų, kurių turi būti laikomasi sudarant viešojo pirkimo sutartis, visų pirma yra įsisteigimo laisvės, laisvės teikti paslaugas ir proporcingumo principai.
- 28 Kalbant apie SESV 49 ir 56 straipsnius, reikia nurodyti, kad iš nusistovėjusios Teisingumo Teismo praktikos išplaukia, jog šiais straipsniais draudžiama bet kokia nacionalinė priemonė, kuria, net jeigu ji taikoma nediskriminuojant dėl pilietybės, Europos Sąjungos piliečiams draudžiama ir trukdoma naudotis šiomis Sutarties nuostatomis garantuojamomis įsisteigimo laisve ir laisve teikti paslaugas ar dėl kurios toks naudojimas yra mažiau patrauklus (žr., be kita ko, Sprendimo *Serrantoni ir Consorzio stabile edili*, C-376/08, EU:C:2009:808, 41 punktą).
- 29 Dėl viešųjų pirkimų reikia nurodyti, kad Sąjungos interesas įsisteigimo laisvės ir laisvės teikti paslaugas srityje yra viešųjų pirkimų atvėrimas kuo didesnei konkurencijai (šiuo klausimu žr. Sprendimo *CoNISMa*, C-305/08, EU:C:2009:807, 37 punktą). Tačiau taikant teisės nuostatą, pagal kurią viešojo darbų pirkimo sutarčių sudarymo procedūrose neleidžiama dalyvauti sunkius nacionalinės teisės nuostatų, taikomų socialinio draudimo įmokų srityje, pažeidimus padariusiems asmenims, kaip antai numatyta Įstatyminio dekreto Nr. 163/2006 38 straipsnio 1 dalies i punkte, gali būti sudarytos kliūtys konkursų procedūrose dalyvauti kuo daugiau dalyvių.
- 30 Tokia nacionalinės teisės nuostata, kuria gali būti sudaromos kliūtys dalyviams dalyvauti viešojo pirkimo, kuriam būdingas aiškus tarpvalstybinis interesas, procedūroje, yra apribojimas, kaip jis suprantamas pagal SESV 49 ir 56 straipsnius.
- 31 Tačiau toks apribojimas gali būti pateisinamas, jei juo siekiama teisėto bendrojo intereso tikslo ir jis atitinka proporcingumo principą, t. y. jis tinkamas šio tikslo įgyvendinimui užtikrinti ir neviršija to, kas būtina jam pasiekti (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Serrantoni ir Consorzio stabile edili*, C-376/08, EU:C:2009:808, 44 punktą).
- 32 Visų pirma šiuo klausimu iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad Įstatyminio dekreto Nr. 163/2006 38 straipsnio 1 dalies i punkte apibrėžtos pašalinimo iš viešojo pirkimo sąlygos tikslas yra įsitikinti, ar dalyvis patikimas, rūpestingas ir rimtas ir ar jo elgesys korektiškas jo darbuotojų atžvilgiu. Reikia pripažinti, kad įsitikinti, ar konkurso dalyvis turi tokių savybių, yra teisėtas bendrojo intereso tikslas.

- 33 Be to, reikia konstatuoti, kad tokia pašalinimo sąlyga, kokia numatyta Įstatyminio dekreto Nr. 163/2006 38 straipsnio 1 dalies i punkte, yra tinkama siekiamo tikslo įgyvendinimui garantuoti, nes tai, kad ūkio subjektas nesumokėjo socialinio draudimo įmokų, rodo jo nepatikimumą, nerūpestingumą ir nerimtumą, kiek tai susiję su teisinių ir socialinių įsipareigojimų vykdymu.
- 34 Galiausiai dėl tokios priemonės būtinumo pirmiausia reikia nurodyti, kad tikslios ribos, kurių viršijus neleidžiama dalyvauti viešųjų pirkimų procedūrose, t. y. skirtumo tarp mokėtinų socialinio draudimo įmokų sumų ir sumokėtų sumų, kurios viršija ir 100 eurų, ir 5% mokėtinų sumų, apibrėžimas nacionalinės teisės aktuose garantuoja ne tik vienodą dalyvių vertinimą, bet ir teisinį saugumą, t. y. principas, kurio laikymasis yra ribojamosios priemonės proporcingumo sąlyga (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Itelcar*, C-282/12, EU:C:2013:629, 44 punktą).
- 35 Antra, vėl kalbant apie minėtą pašalinimo ribą, kuri apibrėžta nacionalinės teisės aktuose, reikia priminti, kad, kiek tai susiję su viešaisiais pirkimais, patenkančiais į Direktyvos 2004/18 taikymo sritį, jos 45 straipsnio 2 dalyje nurodytų pašalinimo atvejų taikymas paliekamas valstybių narių vertinimui, kaip tai patvirtinama žodžiais „gali būti pašalintas iš dalyvavimo pirkime“, kurie įrašyti šios nuostatos pradžioje ir kuriais, visų pirma jos e ir f punktuose, aiškiai daroma nuoroda į nacionalinės teisės nuostatas (dėl 1992 m. birželio 18 d. Tarybos direktyvos 92/50/EEB dėl viešojo paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo (OL L 209, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 1 t., p. 322) 29 straipsnio žr. Sprendimo *La Cascina ir kt.*, C-226/04 ir C-228/04, EU:C:2006:94, 21 punktą). Be to, pagal šio 45 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą valstybės narės, remdamosi savo nacionaline teise ir atsižvelgdamos į Sąjungos teisę, apibrėžia šio straipsnio dalies įgyvendinimo sąlygas.
- 36 Todėl Direktyvos 2004/18 45 straipsnio 2 dalyje nereikalaujama, kad joje nurodytos pašalinimo priežastys Sąjungos lygiu būtų taikomos vienodai, nes valstybės narės turi galimybę šių pašalinimo priežasčių iš viso netaikyti arba jas įtraukti į nacionalinės teisės aktus ir joms suteikti tokį griežtumo laipsnį, kuris kiekvienu atveju galėtų keistis atsižvelgiant nacionaliniu lygiu vyraujančias teises, ekonomines ar socialines aplinkybes. Šiuo pagrindu valstybės narės turi teisę šioje nuostatoje įtvirtintus kriterijus sušvelninti arba juos padaryti lankstesnius (dėl Direktyvos 92/50 29 straipsnio žr. Sprendimo *La Cascina ir kt.*, EU:C:2006:94, 23 punktą).
- 37 Pagal Direktyvos 2004/18 45 straipsnio 2 dalies e punktą valstybės narės gali neleisti viešųjų pirkimų procedūrose dalyvauti bet kuriam ūkio subjektui, kuris neįvykdė pareigų, susijusių su socialinio draudimo įmokų mokėjimu, ir jokia minimali nesumokėtų įmokų suma nenumatyta. Šiomis aplinkybėmis tai, kad tokia minimali suma numatyta nacionalinėje teisėje, yra šioje nuostatoje nurodyto pašalinimo kriterijaus sušvelninimas, todėl negalima teigti, kad viršijama tai, kas būtina. Taip yra *a fortiori* kalbant apie viešuosius pirkimus, kurių vertė nesiekia šios direktyvos 7 straipsnio c punkte nustatytos ribos ir kuriems dėl to netaikomos joje numatytos konkrečios ir griežtos procedūros.
- 38 Be kita ko, tai, kad nacionalinėje teisėje numatyta pašalinimo dėl mokesčių ir rinkliavų nemokėjimo riba, kaip nurodo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, yra daug didesnė nei riba, susijusi su socialinio draudimo įmokų mokėjimu, savaime nedaro įtakos jos proporcingumui. Iš tiesų, kaip matyti iš šio sprendimo 36 punkto, valstybės narės į nacionalinę teisę gali savo nuožiūra įtraukti visų pirma minėtos direktyvos 45 straipsnio 2 dalies e ir f punktuose numatytas pašalinimo priežastis ir joms suteikti tokį griežtumo laipsnį, kuris kiekvienu atveju galėtų keistis atsižvelgiant į nacionaliniu lygiu vyraujančias teises, ekonomines ar socialines aplinkybes.
- 39 Be to, tokia situacija skiriasi nuo tos, dėl kurios buvo priimtas Sprendimas *Hartlauer* (C-169/07, EU:C:2009:141), kuriame Teisingumo Teismas nusprendė, kad nagrinėti nacionalinės teisės aktai nebuvo tinkami siekiamiems tikslams įgyvendinti, nes jais tų tikslų siekta nenuosekliai ir nesistemiškai. Kitaip nei tame sprendime nagrinėti teisės aktai, šioje pagrindinėje byloje nagrinėjama priemonė, kaip matyti iš šio sprendimo 34 punkto, pagrįsta objektyviais, nediskriminaciniais ir iš anksto žinomais kriterijais (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Hartlauer*, EU:C:2009:141, 64 punktą).

- 40 Todėl tokia nacionalinės teisės nuostata, kokia nagrinėjama pagrindinėje byloje, negali būti laikoma viršijančia tai, kas būtina siekiamam tikslui įgyvendinti.
- 41 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pateiktą prejudicinį klausimą reikia atsakyti taip: SESV 49 bei 56 straipsniai ir proporcingumo principas turi būti aiškinami taip, kad jais nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriais perkančiosios organizacijos, kai sudaro viešojo darbų pirkimo sutartis, kurių vertė nesiekia Direktyvos 2004/18 7 straipsnio c punkte numatytos ribos, įpareigojamos pašalinti iš tokios sutarties sudarymo procedūros pažeidimą socialinio draudimo įmokų mokėjimo srityje padariusį dalyvį, jei skirtumas tarp mokėtinų ir sumokėtų sumų viršija ir 100 eurų, ir 5 % mokėtinų sumų.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 42 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiai teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (dešimtoji kolegija) nusprendžia:

SESV 49 bei 56 straipsniai ir proporcingumo principas turi būti aiškinami taip, kad jais nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriais perkančiosios organizacijos, kai sudaro viešojo darbų pirkimo sutartis, kurių vertė nesiekia 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/18/EB dėl viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo, iš dalies pakeistos 2009 m. lapkričio 30 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1177/2009, 7 straipsnio c punkte numatytos ribos, įpareigojamos pašalinti iš tokios sutarties sudarymo procedūros pažeidimą socialinio draudimo įmokų mokėjimo srityje padariusį dalyvį, jei skirtumas tarp mokėtinų ir sumokėtų sumų viršija ir 100 eurų, ir 5 % mokėtinų sumų.

Parašai.